

Langvarige varetægtsfængslinger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
2. Frister for varetægtsfængsling – retsplejelovens § 768 a	2
2.1. Varetægtsfængslede over 18 år – retsplejelovens § 768 a, stk. 1	3
2.2. Varetægtsfængslede under 18 år – retsplejelovens § 768 a, stk. 2	5
2.3. Beregning af frister – retsplejelovens § 768 a, stk. 3	5
3. Varetægtsfængsling uden fristfastsættelse – retsplejelovens § 767, stk. 2, og § 769, stk. 2	6
3.1. Tidspunkt for hovedforhandling fastsat – retsplejelovens § 767, stk. 2	6
3.2. Ankesager – retsplejelovens § 769, stk. 2	8
4. Krav om skriftlighed – retsplejelovens § 764, stk. 1	8
5. Udvidet adgang til anticiperet bevisførelse – retsplejelovens § 747, stk. 3.....	10
6. Indberetning af langvarige varetægtsfængslinger	10
6.1. Indberetning fra politidirektøren til statsadvokaten.....	10
6.2. Indberetning fra statsadvokaten til Rigsadvokaten.....	11
7. Ophævelse af Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 og Rigsadvokaten Informerer nr. 26/2000.....	11

1. Indledning

Ved lov nr. 493 af 17. juni 2008 om ændring af retsplejeloven (Begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger m.v.), der trådte i kraft den 1. juli 2008, er der gennemført en række ændringer i retsplejelovens regler blandt andet med henblik på at begrænse antallet af langvarige varetægtsfængslinger i straffesager og generelt bidrage til en hurtigere behandling af straffesager.

Lovændringen bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1492/2007 om begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger.

Ved lovændringen er der indført fravigelige frister for længden af varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 768 a.

Der er samtidig givet mulighed for, at retten i visse tilfælde kan træffe beslutning om fortsat varetægtsfængsling uden fristfastsættelse, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2, og § 769, stk. 2.

Der er endvidere indført krav om skriftlighed ved anmodning til retten om fortsat varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 764, stk. 1.

Endelig er adgangen for anvendelse af anticiperet bevisførelse udvidet til også at omfatte varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 747, stk. 3.

Lovændringen har medført et behov for at ændre den gældende indberetningsordning vedrørende langvarige varetægtsfængslinger, jf. Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000, således at den tilpasses de nye regler om frister for varetægtsfængsling og om skriftlighed ved anklagemyndighedens anmodninger til retten om forlængelse af varetægtsfængslinger.

Denne meddelelse redegør for de nye regler i retsplejelovens § 768 a (afsnit 2), § 767, stk. 2, og § 769, stk. 2, (afsnit 3), § 764, stk. 1, (afsnit 4) og § 747, stk. 3, (afsnit 5), og fastsætter nye retningslinjer for politidirektørernes indberetning til statsadvokaterne om langvarige varetægtsfængslinger i forhold til sigtede, der har været varetægtsfængslet i mere end 3 måneder, og for statsadvokaternes indberetning til Rigsadvokaten om anvendelsen af langvarig varetægt (afsnit 6). Meddelelsen afløser tilsvarende retningslinjer i meddelelse nr. 2/2000 og Rigsadvokaten Informerer nr. 26/2006.

2. Frister for varetægtsfængsling – retsplejelovens § 768 a

Retsplejelovens § 768 a har følgende ordlyd:

”§ 768 a. Medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger

1) 6 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller

2) 1 år, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover.

Stk. 2. Medmindre retten finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder, må varetægtsfængsling, når arrestanten er under 18 år, ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger

1) 4 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller

2) 8 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover.

Stk. 3. Fristerne nævnt i stk. 1 og 2 omfatter tidsrummet frem til hovedforhandlingens begyndelse i første instans.”

2.1. Varetægtsfængslede over 18 år – retsplejelovens § 768 a, stk. 1

Efter retsplejelovens § 768 a, stk. 1, nr. 1, må varetægtsfængsling i sager, hvor sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven vil kunne medføre fængsel i indtil 6 år, ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 6 måneder, medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder. I sager, hvor sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, må varetægtsfængsling ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 1 år, medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder, jf. stk. 1, nr. 2.

Opretholdelse af varetægtsfængsling ud over de fastsatte tidsgrænser forudsætter, at der foreligger særlige omstændigheder. Vurderingen af, om dette er tilfældet, beror på en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.

Det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen har til formål at skærpe kravene for anvendelsen af den enkelte fængslingsgrund ved længerevarende varetægtsfængslinger med henblik på en mere nuanceret vurdering af, om fortsat fængsling efter udløb af fristen på henholdsvis 6 måneder og 1 år er nødvendig.

Ved rettens vurdering heraf må der bl.a. tages udgangspunkt i den anvendte fængslingsgrund.

Varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 (unddragelsesfare), og § 762, stk. 1, nr. 2 (gentagelsesfare), vil - forudsat at betingelserne for varetægtsfængsling fortsat er opfyldt - i sagens natur normalt vare ved, indtil sagen er afsluttet. Det samme kan være tilfældet med hensyn til fængsling efter bestemmelserne om retshåndhævelsesarrest i retsplejelovens § 762, stk. 2. Hensynet til retshåndhævelsen vil dog i sig selv svækkes, efterhånden som tiden går, og retten må derfor løbende vurdere, om der fortsat er grundlag for fængsling. Retten må under alle omstændigheder løbende være opmærksom på, om fortsat fængsling opfylder det krav om proportionalitet, som er indeholdt i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Ved fængsling efter de nævnte bestemmelser indebærer kravet i retsplejelovens § 768 a om *særlige omstændigheder*, at der skal foretages et samlet skøn med udgangspunkt i en skærpet vurdering dels

med hensyn til de omstændigheder, der er omtalt i § 768 (dvs. navnlig om efterforskningen fremmes med tilstrækkelig hurtighed), dels med hensyn til nødvendigheden af at opretholde fængslingen efter den anvendte fængslingsgrund.

Efter forarbejderne indebærer den skærpede opmærksomhed med hensyn til nødvendigheden af fængslingens opretholdelse også, at retten skal være særlig opmærksom på hensynet til proportionalitetskravet efter retsplejelovens § 762, stk. 3, og - navnlig i forhold til fængslingsgrunden i retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 (unddragelsesfare) - på muligheden for anvendelse af fængslingsurrogater, jf. § 765. Anklagemyndigheden skal derfor være opmærksom på at søge varetægtsurrogater anvendt i tilfælde, hvor disse vil være tilstrækkelige foranstaltninger.

Der skal endvidere foretages en fornyet vurdering af gentagelsesrisikoen efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, ud fra karakteren af den pågældende kriminalitet og varigheden af den hidtidige fængsling. Ligeledes skal der foretages en fornyet vurdering af hensynet i retsplejelovens § 762, stk. 2, til retshåndhævelsen (retsfølelsen) ud fra en afvejning af forholdets grovhed og fængslingens varighed.

I alle tilfælde vil den påsigtede kriminalitet spille en betydelig rolle, således at fortsat fængsling efter fristerne især kan komme på tale i alvorlige straffesager, dvs. i sager om alvorlig, personfarlig kriminalitet samt andre sager af særlig samfundsmæssig betydning, hvor den forventede straf vil være på flere års fængsel. Retten skal således efter en helhedsbedømmelse foretage en kritisk vurdering af nødvendigheden af fortsat varetægtsfængsling i lyset af varigheden af den hidtidige fængsling.

Ved fængsling efter § 762, stk. 1, nr. 3, om risiko for modvirkning af forfølgningen (den såkaldte kollusionsrisiko), bygger kravet om særlige omstændigheder i princippet på samme hensyn. Imidlertid kan der gøre sig særlige forhold gældende med hensyn til denne fængslingsgrund, der efter sit indhold er nært knyttet til forløbet af efterforskningen, undersøgelsen og bevissikringen i sagen.

Efter afslutning af efterforskningen bør der således – hvis varetægtsfængsling skal opretholdes - foreligge en betydelig risiko for kollusion af afgørende betydning for forfølgningen eller væsentlige hensyn til beskyttelse af vidner eller andre. Det er ikke udtryk for, at varetægtsfængsling efter stk. 1, nr. 3, ikke kan være på sin plads efter afslutning af efterforskningen og tiltalerejsning, men udtryk for, at der bør ske større nuancering i bedømmelsen af, om fortsat fængsling er nødvendig i disse tilfælde.

På samme måde som i forhold til de andre fængslingsgrunde er det også centralt for vurderingen, om efterforskningen fremmes med den fornødne hurtighed. Det må også tillægges vægt, om der gennem anteciperet bevisoptagelse er mulighed for en bevissikring, der kan bringe grundlaget for varetægtsfængslingen til ophør, jf. afsnit 5 nedenfor.

Ved vurderingen af spørgsmålet om fængslingens opretholdelse ved den mest alvorlige kriminalitet - f.eks. i drabssager, de alvorligste narkotikasager mv. - vil selve den grove kriminalitets karakter naturligt indgå i skønnet over, om varetægtsfængslingen kan fortsættes ud over de angivne frister.

Navnlig i tilfælde, hvor tiltale er rejst, og hvor der foreligger en mistanke af en betydelig styrke, vil kriminalitetens karakter af en meget alvorlig forbrydelse - ved siden af den konkrete fængslingsgrund - kunne indgå som et væsentligt hensyn, der kan bevirke, at der må antages at foreligge særlige omstændigheder i medfør af retsplejelovens § 768 a.

2.2. Varetægtsfængslede under 18 år – retsplejelovens § 768 a, stk. 2

Varetægtsfængsling antages at udgøre en særlig belastning, når der er tale om *unge under 18 år*. Derfor fastsætter retsplejelovens § 768 a, stk. 2, kortere frister for varetægtsfængsling af denne gruppe sigtede samt skærpede betingelser for fravigelse af disse frister ("*helt særlige omstændigheder*").

Efter retsplejeloven § 768 a, stk. 2, nr. 1, kan varetægtsfængsling af unge under 18 år i sager, hvor sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven vil kunne medføre fængsel i indtil 6 år, ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 4 måneder, medmindre retten finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder. I sager, hvor sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, må varetægtsfængsling af unge under 18 år ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 8 måneder, medmindre retten finder, at der foreligger helt særlige omstændigheder, jf. retsplejelovens § 768 a, stk. 2, nr. 2.

Fylder den sigtede 18 år inden udløb af de frister, der fremgår af stk. 2, gælder de almindelige frister i stk. 1, nr. 1 og 2.

Om varetægtsfængsling af unge under 18 år kan ske ud over de normalfrister, der fremgår af stk. 2, må som udgangspunkt bero på en vurdering svarende til den, der skal foretages ved afgørelsen af, om der er grundlag for at fravige de i stk. 1 indeholdte frister, jf. afsnit 2.1. ovenfor.

Betingelsen for at fravige de i stk. 2 indeholdte frister er imidlertid kvalificeret, idet der skal foreligge *helt særlige omstændigheder*. Det fremgår af forarbejderne, at det både gælder med hensyn til de omstændigheder, der er omtalt i retsplejelovens § 768 (dvs. navnlig om efterforskningen fremmes med tilstrækkelig hurtighed), og med hensyn til nødvendigheden af fængslingsens opretholdelse efter den anvendte fængslingsgrund.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at også karakteren af den påsigtede kriminalitet må tillægges betydelig vægt, således at fortsat fængsling efter fristerne især kan komme på tale i meget alvorlige straffesager (dvs. i sager om meget alvorlig personfarlig kriminalitet samt andre sager af en særlig samfundsmæssig betydning, hvor den forventede straf vil være på flere års fængsel).

2.3. Beregning af frister – retsplejelovens § 768 a, stk. 3

Fængslingsfristerne efter retsplejelovens § 768 a, stk. 1 og stk. 2, omfatter *tidsrummet frem til begyndelse af hovedforhandling i første instans*, jf. stk. 3.

Det fremgår af forarbejderne, at der ved *beregningen af fængslingsfristerne* kun skal medregnes varetægtsfængsling, der sker i Danmark. Baggrunden herfor er, at fristerne har til formål at markere, at sagen, som den er behandlet her i landet, har fået et så langvarigt forløb, at fortsat fængsling må kræve en særlig begrundelse. En eventuel forudgående varetægtsfængsling i udlandet i samme sagskompleks vil dog indgå i den proportionalitetsafvejning, som følger af retsplejelovens § 762, stk. 3.

Fristerne løber fra varetægtsfængslingens iværksættelse, uanset om der senere kommer nye sigtelser til. Nye sigtelser vil imidlertid kunne betyde, at grundlaget for at fravige fristerne som følge af særlige eller helt særlige omstændigheder er til stede. I sager med flere sigtelser afhænger fristens længde af det forhold, som har den strengeste strafferamme.

3. Varetægtsfængsling uden fristfastsættelse – retsplejelovens § 767, stk. 2, og § 769, stk. 2

3.1. Tidspunkt for hovedforhandling fastsat – retsplejelovens § 767, stk. 2

Retsplejelovens § 767, stk. 2, har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten, og retten har fastsat tidspunkt for hovedforhandlingen, kan retten ved udløb af en frist efter stk. 1 bestemme, at varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Træffer retten sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller foranstaltningen efter § 766 eller § 768. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning. Efter hovedforhandlingens begyndelse finder § 767, stk. 3, 4.-6. pkt., tilsvarende anvendelse.”

Bestemmelsen giver mulighed for at forlænge varetægtsfængsling uden at fastsætte frist herfor og har til formål at mindske antallet af formelle retsmøder om fristforlængelser uden protest.

Efter bestemmelsens 1. pkt., kan retten - når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten, og retten har fastsat tidspunktet for hovedforhandlingen - ved udløbet af den frist, der er fastsat efter retsplejelovens § 767, stk. 1, bestemme, at *varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen.*

Det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen alene forudsættes anvendt, hvis retten finder, at der efter de gældende fængslingsregler er grundlag for varetægtsfængsling i hvert fald for en længere periode end de 4 uger, som er maksimum efter den almindelige frist, jf. retsplejelovens § 767, stk. 1, og at varetægtsfængsling indtil domsafsigelse ikke på forhånd kan anses for udelukket efter den almindelige proportionalitetsbestemmelse i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Endvidere forudsætter anvendelsen af bestemmelsen, at retten finder, at de frister for varetægtsfængsling, som er indeholdt i retsplejelovens § 768 a, stk. 1 og 2, ikke på forhånd taler imod.

Endelig forudsættes det, at bestemmelsen ikke anvendes, hvis retten i øvrigt finder det betænkeligt.

Hvis tidspunktet for hovedforhandlingen udsættes, må retten træffe en ny afgørelse efter bestemmelsen.

Hvis retten træffer afgørelse om fortsat fængsling i medfør af retsplejelovens § 767, stk. 2, 1. pkt., kan *tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller foranstaltningen* efter § 766 eller 768, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2, 2. pkt.

Fremsættes en sådan anmodning, skal retten træffe afgørelse inden 7 dage, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2, 3. pkt. Fristen indebærer, at der skal træffes afgørelse inden udløbet af den syvende dag, efter at tiltalte eller dennes forsvarer har fremsat anmodningen.

Hvis retten ikke imødekommer tiltaltes anmodning om, at varetægtsfængslingen ophæves, kan *tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse kræve en ny afgørelse* af, om betingelserne for fortsat varetægtsfængsling er opfyldt, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2, 4. pkt.

Efter retsplejelovens § 767, stk. 2, 5. pkt., finder retsplejelovens § 767, stk. 3, 4.-6. pkt., tilsvarende anvendelse. Hvis *hovedforhandlingen er begyndt, kan tiltalte således allerede efter 14 dage - frem for efter 3 uger - fremsætte en ny anmodning* til retten om varetægtsfængslingens ophævelse. Denne afgørelse skal efter retsplejelovens § 60, stk. 3, *træffes af en dommer eller en afdeling, der ikke deltager i hovedforhandlingen, hvis der bliver spørgsmål om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2* (retshåndhævelsesarrest). Afgørelsen skal således i disse tilfælde træffes af en anden dommer eller afdeling, hvis tiltalte allerede er fængslet efter § 762, stk. 2. Afgørelsen skal endvidere træffes af en anden dommer eller afdeling, hvis tiltalte er fængslet efter § 762, stk. 1, men der ved afgørelsen om eventuel ophævelse bliver spørgsmål om fængsling efter § 762, stk. 2. Om det er tilfældet afhænger af, om anklagemyndigheden nedlægger påstand om, at tiltalte fængsles efter § 762, stk. 2, såfremt retten finder, at betingelserne for fængsling efter § 762, stk. 1, ikke længere er opfyldt. Retten må, inden den træffer afgørelse om, hvorvidt en fængsling efter § 762, stk. 1, skal ophæves, om nødvendigt ved spørgsmål til anklageren søge oplyst, om der (tillige) nedlægges påstand om fængsling efter § 762, stk. 2.

Hvis betingelserne i retsplejelovens § 60, stk. 3, 2. pkt., er opfyldt - dvs. at der er tale om en sag, der behandles efter retsplejelovens § 831 (tilståelsessag), eller at sagen for så vidt angår de forhold, der har givet anledning til varetægtsfængslingen, ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld - kan den dommer eller den afdeling, der deltager i hovedforhandlingen, dog træffe afgørelse om varetægtsfængsling, uden at dette medfører inhabilitet. I andre tilfælde må afgørelsen træffes af en anden dommer eller afdeling for at undgå inhabilitet. I disse sidstnævnte tilfælde kan spørgsmålet om fortsat fængsling under hovedforhandlingen som hidtil afgøres på skriftligt grundlag, hvis den anden dommer eller landsretsafdeling finder det hensigtsmæssigt og forsvarligt.

Træffer retten efter hovedforhandlingens begyndelse bestemmelse om, at hovedforhandlingen må udsættes, må retten inden for fristen på 7 dage træffe afgørelse om, hvorvidt udsættelsen medfører, at der bør fastsættes en frist for varetægtsfængslingen efter den almindelige regel i retsplejelovens § 767, stk. 1, eller om varetægtsfængslingen kan løbe videre uden frist efter retsplejelovens § 767, stk. 2.

3.2. Ankesager – retsplejelovens § 769, stk. 2

Efter retsplejelovens § 769, stk. 2, 2. pkt., finder reglerne om fortsat varetægtsfængsling uden fristfastsættelser i retsplejelovens § 767, stk. 2 og stk. 3, tilsvarende anvendelse i ankesager.

Det følger af henvisningen til § 767, stk. 2, at den overordnede ret, når tidspunktet for hovedforhandling er fastsat, kan bestemme, at varetægtsfængslingen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen.

Udsættes tidspunktet for hovedforhandlingen, skal retten træffe en ny afgørelse efter bestemmelsen.

Hvis den overordnede ret træffer bestemmelse om fortsat varetægtsfængsling uden fristfastsættelse, følger det endvidere af henvisningen til § 767, stk. 2, at tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse kan fremsætte en ny anmodning om ophævelse af varetægtsfængslingen efter § 766 eller § 768, at retten i givet fald skal træffe afgørelse inden 7 dage, og at tiltalte, hvis retten ikke imødekommer anmodningen om ophævelse, tidligst 3 uger efter rettens afgørelse kan fremsætte en ny anmodning herom.

Hvis der efter hovedforhandlingens begyndelse er spørgsmål om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, træffes afgørelsen om eventuel ophævelse af en afdeling, som ikke deltager i hovedforhandlingen, jf. § 60, stk. 3, medmindre anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Behandles sagen af en anden landsretsafdeling, kan spørgsmålet om fortsat fængsling under hovedforhandlingen afgøres på skriftligt grundlag, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt.

Det følger af henvisningen til § 767, stk. 3, at hvis der ikke er truffet afgørelse efter § 767, stk. 2, fortsætter varetægtsfængslingen eller foranstaltningen uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen, når en frist, der er fastsat efter § 767, stk. 1, udløber efter, at hovedforhandlingen er begyndt. Hermed gøres den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 767, stk. 3, anvendelig også i ankeinstansen med henblik på at reducere antallet af retsmøder om fristforlængelse og formelle forlængelser uden protest.

4. Krav om skriftlighed – retsplejelovens § 764, stk. 1

Retsplejelovens § 764, stk. 1, har følgende ordlyd:

”Efter anmodning fra anklagemyndigheden afgør retten, om sigtede skal varetægtsfængsles. Anmodning om fortsat varetægtsfængsling skal fremsættes skriftligt over for retten. Anmodningen skal angive den eller de fængslingsbestemmelser, som anklagemyndigheden påberåber sig, de faktiske omstændigheder, hvorpå anmodningen støttes, og de væsentligste efterforskningskridt m.v., som forventes foretaget.”

Det fremgår af bestemmelsen, at anklagemyndighedens anmodning om fortsat varetægtsfængsling - altså enhver forlængelse af en iværksat varetægtsfængsling - skal fremsættes skriftligt over for retten, og at anmodningen skal angive den eller de fængslingsbestemmelser, som anklagemyndigheden påberåber sig, de faktiske omstændigheder, hvorpå anmodningen støttes, og de væsentligste efterforskningskridt mv., som forventes foretaget.

Det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen dels har til formål at betone vigtigheden af politiets og anklagemyndighedens overvejelser om at anvende fortsat varetægtsfængsling i den enkelte sag, dels at give domstolene et bedre grundlag for i den enkelte sag at træffe afgørelse om, hvorvidt betingelserne for fortsat varetægtsfængsling er opfyldt.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at anmodningen ikke nødvendigvis kræver en særskilt skrivelse, men kan indeholdes i en rapport, herunder eventuelt i en såkaldt ”forlængerrapport”. Anmodningen og begrundelsen herfor kan udformes helt kortfattet, oftest i nogle få linjer. Den skal alene indeholde den eller de påberåbte fængslingsbestemmelser ved angivelse af den eller de relevante paragraffer, stykker og numre samt en kort angivelse af de hovedomstændigheder, der udgør grundlaget for anmodningen om fortsat fængsling. Er det påberåbte fængslingsgrundlag helt identisk med en tidligere anmodning eller i det hele indeholdt i rettens seneste kendelser, kan der blot henvises hertil. Hvis der foregår efterforskning mv., skal der endvidere kort angives de væsentligste efterforskningskridt eller undersøgelseskridt, som påregnes foretaget i den periode, hvor fængslingen søges forlænget. Det bør i øvrigt så vidt muligt angives, hvornår tiltalespørgsmålet kan ventes afgjort.

Den begrundede anmodning skal ikke udformes som et processkrift, og den skal ikke indeholde nærmere argumentation eller dokumentation for det påberåbte, herunder mistankegrundlaget. Dokumentationen vil kunne bestå i det tilvejebragte rapportmateriale mv., mens den nærmere argumentation for fortsat varetægtsfængsling sker i retsmødet om forlængelse.

Den begrundede anmodning skal skabe klarhed over, hvad der er fængslingsspørgsmålets kerne, og hvilke aktiviteter der skal foretages med henblik på at give et bedre grundlag for anklagemyndighedens, forsvarerens samt rettens overvejelser i forbindelse med spørgsmålet om den umiddelbare forlængelse af fængslingen, samt om overvejelser om eventuel anteciperet bevisførelse, iværksættelse af oplysnings- eller forberedelseskridt og eventuelt forhåndsberømmelse, dvs. en sagsstyring, der kan medvirke til at begrænse den samlede varetægtsfængslings længde.

Anklagemyndighedens skriftlige anmodning til retten kan ske ved anvendelse af det skema, der er vedlagt som bilag 1 til denne meddelelse, eller som en forlængerrapport.

5. Udvidet adgang til anticiperet bevisførelse – retsplejelovens § 747, stk. 3

Retsplejelovens § 747, stk. 3, om adgangen til at foretage indenretlig afhøring forud for hovedforhandling, er udvidet til også at omfatte tilfælde, hvor sigtede er varetægtsfængslet uden samtidig at være anbragt i isolation.

Efter forarbejderne er formålet, at varetægtsfængsling ikke skal opretholdes, hvis grundlaget for varetægtsfængslingen vil bortfalde ved en indenretlig afhøring, og der ikke kan anføres rimelige hensyn, der taler imod foretagelse af en sådan bevisførelse.

Der henvises for en nærmere beskrivelse af reglerne til afsnit 4 i Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2008 om varetægtsfængsling i isolation.

6. Indberetning af langvarige varetægtsfængslinger

De nye regler i retsplejelovens § 764, stk. 1, om skriftlighed ved anklagemyndighedens anmodninger til retten om forlængelse af varetægtsfængslinger og i retsplejelovens § 768 a om frister for varetægtsfængsling har medført et behov for at ændre den gældende indberetningsordning vedrørende langvarige varetægtsfængslinger, jf. Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000.

Der fastsættes på den baggrund følgende regler for indberetning af langvarige varetægtsfængslinger:

6.1. Indberetning fra politidirektøren til statsadvokaten

Politidirektøren skal foretage indberetning til statsadvokaten om alle varetægtsfængslinger med en varighed på mere end 3 måneder.

Indberetningen skal ske første gang, når en varetægtsfængsling af en sigtet overstiger 3 måneder. Efterfølgende skal der ske indberetning til statsadvokaten hver gang, byretten i 1. instans træffer afgørelse om yderligere forlængelser af fristen for varetægtsfængslingen.

Indberetningen skal ske ved anvendelse af det skema, der er vedlagt som bilag 1 til denne meddelelse, eller ved fremsendelse af den relevante forlængerrapport i sagen. Indberetningen skal vedlægges en kopi af rettens kendelse om forlængelse af varetægtsfængslingen.

Indberetningen skal danne grundlag for statsadvokatens eventuelle drøftelser med politidirektøren om sagens tilrettelæggelse og videre behandling med det formål af sikre, at varetægtsfængslingen bliver så kort som muligt. Hvis anklagemyndighedens anmodning til retten om forlængelse af varetægtsfængslingen er sket ved anvendelse af skemaet i bilag 1 til denne meddelelse, kan indberetningen til statsadvokaten foretages ved indsendelse af en kopi af skemaet.

Politidirektøren skal endvidere foretage indberetning til statsadvokaten, når der er afsagt dom i byretten. Indberetningen skal ske ved anvendelse af det skema, der er vedlagt som bilag 2 til denne meddelelse, samt ved en udskrift af dommen.

Indberetning af varetægtsfængslinger med en varighed på mere end 3 måneder skal ske, uanset om der tillige sker forelæggelse af spørgsmålet om isolation, jf. Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2008 om varetægtsfængsling i isolation.

6.2. Indberetning fra statsadvokaten til Rigsadvokaten

De regionale statsadvokater skal en gang årligt foretage indberetning til Rigsadvokaten om langvarige varetægtsfængslinger i forhold til sigtede, der forud for dom i 1. instans har været varetægtsfængslet i mere end 3 måneder.

Indberetningen skal foretages i forbindelse med, at statsadvokaten sender sin 2. halvårslige rapport om legalitets- og kvalitetssikring til Rigsadvokaten, jf. Rigsadvokatmeddelelse nr. 10/2006, afsnit 6.3., og skal indgå som en del af denne halvårsrapport.

Statsadvokaternes indberetning til Rigsadvokaten skal ske ved anvendelse af det skema, der er vedlagt som bilag 2 til denne meddelelse.

Hvor tiltalen i 1. instans er rejst af politidirektøren, skal statsadvokaten vedlægge en kopi af politidirektørens indberetning til statsadvokaten på skemaet i denne meddelelses bilag 2.

Hvor tiltalen i 1. instans er rejst af statsadvokaten, skal statsadvokaten selv udfylde og vedlægge skemaet i bilag 2.

Statsadvokatens redegørelse til Rigsadvokaten skal endvidere så vidt muligt indeholde en redegørelse for baggrunden for antallet og varigheden af langvarige varetægtsfængslinger samt for de tiltag, som statsadvokaten har taget med henblik på at begrænse antallet af langvarige varetægtsfængslinger.

7. Ophævelse af Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 og Rigsadvokaten Informerer nr. 26/2000

Rigsadvokatmeddelelse nr. 2/2000 og Rigsadvokaten Informerer nr. 26/2006 ophæves herved.

Jørgen Steen Sørensen

Bilag 1**Anmodning om fortsat varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 764, stk. 1**

Politikreds	
Dato	
J.nr.	
Navn og cpr.nr.	
Anholdelsestidspunkt	
Sigtelse	
Fængslingsgrundlag	
Faktiske omstændigheder, hvorpå anmodningen støttes	
Forventede efterforskningskridt	
Hvornår forventes tiltalsspørgsmålet afgjort	

Bilag 2

Indberetning om langvarige varetægtsfængslinger i forhold til sigtede, der har været varetægtsfængslet mere end 3 måneder forud for dom i 1. instans, jf. Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2008, afsnit 6.1. og 6.2.

	Politikreds	
	J.nr.	
	Navn og cpr. nr.	
	Sigtelse (angivet ved §) <i>Angiv samtlige citerede paragraffer</i>	
	Antal af medsigtede	
	Dato for varetægtsfængslingens iværksættelse	
	Har sigtede været varetægtsfængslet i surrogat ?	
	Har sigtede været varetægtsfængslet uafbrudt indtil dom i 1. instans ? <i>(hvis nej, angiv periode(r) for varetægtsfængslingen)</i>	
Såfremt flere kendelses-/forelæggelsesdatoer og svar datoer angives alle disse	Dato for evt. kendelse om mentalundersøgelse	
	Dato for evt. mentalerklæring	
	Dato for evt. forelæggelse for Retslægerådet	
	Dato for evt. udtalelse fra Retslægerådet	
	Dato for evt. forelæggelse af tiltalespørgsmålet for statsadvokaten	
	Dato for statsadvokatens afgørelse af tiltalespørgsmålet	
	Anklageskriftets dato <i>(såfremt flere anklageskrifter anføres dato for samtlige af disse)</i>	
	Dato for dom i 1. instans	
	Dømt for <i>(angivet ved §)</i> <i>Angiv samtlige citerede paragraffer</i>	
	Straf <i>(såfremt tillægsstraf, udvisning, fællesstraf/reststraf angives dette også)</i>	

Forhold, der særligt har været årsag til varetægtsfængslingens varighed:

(Alle spørgsmål skal besvares.)

1. Sagens omfang eller karakter ?

(F.eks. omfattende efterforskning, et stort antal forhold, stort sagskompleks med mange sigtede, efterforskning i udlandet, indenretlige afhøringer etc.)

Nej: Ja:

2. Mentalundersøgelse ?

Nej: Ja:

3. Indhentelse af udtalelser eller foretagelse af andre undersøgelser ?

(F.eks. indhentning af undersøgelse fra Retskemisk Institut, Retsmedicinsk Institut, Kriminalteknisk Afdeling, Kriminalforsorgen, eller forelæggelse for Retslægerådet, forelæggelse for andre myndigheder, herunder Rigsadvokaten, statsadvokaten, visitationsudvalget, kommunale myndigheder, Udlændingesservice eller andre myndigheder mv.)

Nej: Ja:

4. Politiets eller anklagemyndighedens forhold ?

(Ressourceproblemer, omfordeling, manglende forkyndelse etc.)

Nej: Ja:

5. Domstolenes forhold ?

(Berammelsesproblemer, brug af sættestemmer, anteciperet bevisførelse, kendelser mv.)

Nej: Ja:

6. Sigtede og /eller forsvarerens forhold ?

(Skiftende forklaringer, manglende samarbejde, skift af forsvarer, berammelsesproblemer etc.)

Nej: Ja:

7. Medsigtedes forhold ?

(Skiftende forklaringer, manglende samarbejde etc.)

Nej: Ja:

8. Vidners forhold ?

(Udeblivelse, forkyndelsesproblemer etc.)

Nej: Ja:

9. Har der været andre årsager til den langvarige varetægtsfængsling ?

Nej: Ja:

I givet fald hvilke: